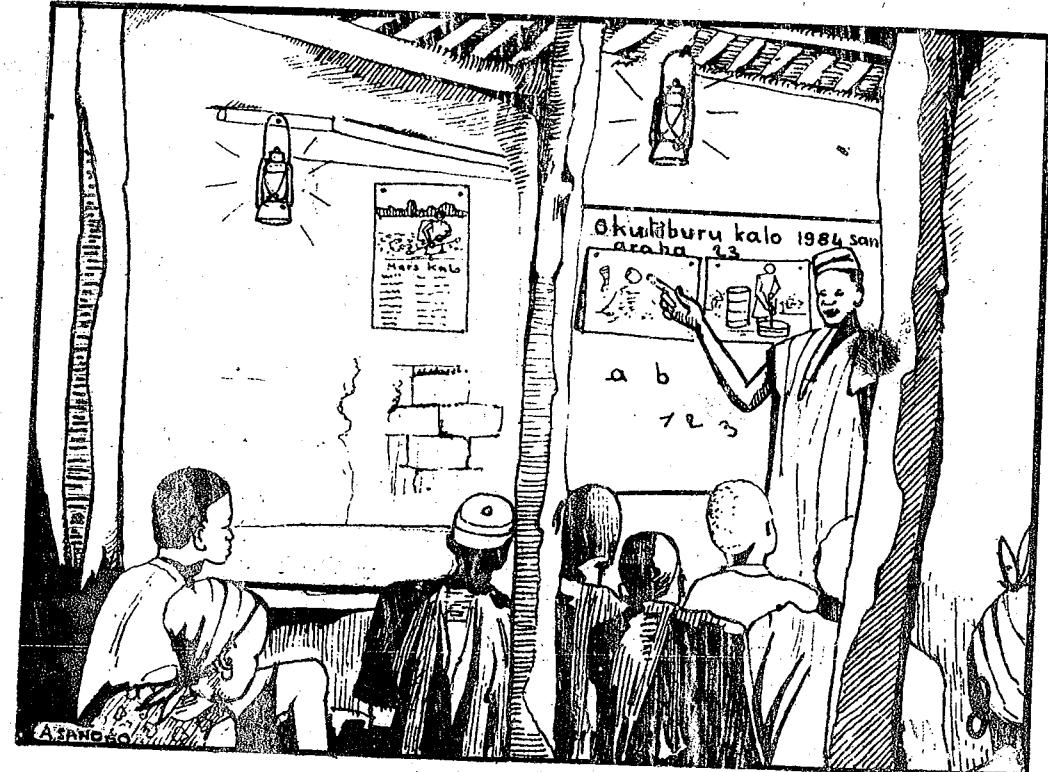

bôli kérènkérènnen

SETANBURU KALO TILE 8 SAN 1986

NYEBILA

Sètanburu kalo tile 8 ye balikukalan seliba ye.
Balikukalan baarada dòròn ka seli tè, donba don mar
lidénw bée bolo k'a d'a kòrò kan. Seli in senfè, an
bè nydgòn sòn hakili la kalanbaliya kélèli kan ;
baara minnu kéra, gèlèya minnu sòròla baara ninnu
kèto.

Mali kònò, balikukalan baarada ye dabali caman
tigè walasa ka kalanbaliya kélè an ka duguw kònò,
Bi bi in na, bée cèsirilen hè jamakalan sinsini na.
Cidénw sera an ka maraw kònò walasa ka kibaruya du-
man in jènsèn jamana kònò. An b'a nyini an balimaw
fè, u k'u cèsiri, k'u seko kè walasa jamakalan in
na sira sòrò.

Malidén minnu bò dibili la, jamakalan
bè kè yeelen ye clu ma. A nyèsinnen tè cèw dòròn
ma. Musow fana jòyèròba bée jamana yiriwali la. Mu-
sow ñe ye denbaya tuloma ye. N'an b'a fè kalan nafa
bée ka ye, a wajibiyalen don musow fana ka kalan.
Jamakalan nyèsinnen bée jamana denw bée ma ; cèw ni
musow, makòròbaw ni denmisènw. Ni mògò min ye dèmè
don walasa jamakalan ka sinsi, i y'i yèrè dèmè, i
y'i ka dugù dèmè, i ye jamana dèmè.

Mali kònò, arajolakalan funa kéra fèn sabatilen
ye, min ye kalanden jolenw dèmè baaraw la, baara
minnu bée se ka dugumògòw ka dinyèlatigè nògoya :
sannifeere, niwakinikisèta, dugu yiriwali walew, ba-
na jugu dòw kélèli, den dabòcogo. Arajolakalan kéra
sababu ye ka kumänydgònya don balikukalansow ni ba-
likukalan baoria cè. An nisondizalen bée jama la-
donnaia ko gafe dòbòra min tògò in "Arajolakalan".
Gafélin nafa ka bon kòsèbè, A b'ènniya caman lase
kalanden jolenw ma.

An balimaw, an k'an jija ka liliya kélèli fè,
an k'an jija an ka kanw yiriwali jè.

Aw ni ce aw ka cèsiri la.

Balikukalan baarada

BAMANANKAN SEBENNI

Aw yèrè b'a don ko mògòw
bè bamanankan sèbèn, nka a sè-
bencogow tè kelen ye tuma bée.
O de la a nyinina Usumani SISE
fè, a ka nyininiw kè, k' olu
nyéfò an ye, an k'an hakiliw
jagabo, ka bén. sèbènnisariyaw
kan. O siratigè la, nyögonye
nafamaw kèra nyininikèlaw fè
Bamako balikukalan baarada la.

Bèn kèra fèn minnu kan,
olu dòw filè :

1. Siginidenw :

Bamanankan sginidenw ye 27
ye : a, b, c, d, e, è, f, g, h, i,
j, k, l, m, n, ny, ò, o, ò, p, r,
s, t, u, w, y, z.

Balikukalan baarada la, sgi-
nidew bè sèbèn nin cogo de la. A
nyinina a baarakèlaw fè u kà e, o,
h ani sèbènni daminè è, o, ny
ani sh nò na. N'u sèbènni ma dami-
nè hali bi, o kun ye mansinko ye.

A jirala k'a fò ko "sh" tè
sigini na, nka n'i bè mògòw kalan,
i k'a fò ko "sh" ye "s" fòcogo do
de ye. U fila bée tè se ka don si-
gini na nyögòn fè. An bè se ka
"sh" nin nyéfò sginidenw sèbènto,
hali n'a ma sèbèn u kulu fè. "Sh"
tè sèbèn sigini na, nka a bè se ka
sòro danyè dòw kònò.

Misali : shè

2. Siginidenw fòcogo sigini na :

Kalansow kònò, sginidenw ka-
lantò, i bè "e" fara dafataw bée
kan.

Misali : b(e), k(e), m(e),
l(e).

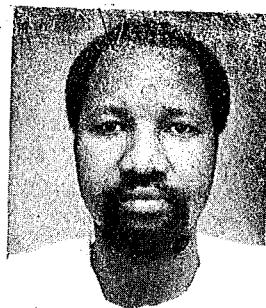
Gèlèya tè dafalenw kalanni na.

3. Dafalenw ye 7 ye bamanankan na:

a, e, è (e), i, o, ò (ò), u.

4. Dafataw ye 20 ye : b, c, d, f,
g, h, j, k, l, m, n, ny (ñ), ò,
p, r, s, t, w, y, z.

5. Kannyè ye mankan koloma doro-

golenw ye minw bè fo kelen
ye walima mankan koloma ke-
len.

Misali : a, ba, se, e
to.

6. Mankan koloma : ye man-
kan ye, min bè danyè fila
danfara.

Misali : sa, ba (s ni
b ye mankan kolomaw ye).

7. Danyè : ye kannyè walima
kannyekulu ye kòrò ni nyèci
bè min na kumasen kònò, n'a bée bée
sèbèn kelen ye.

Misali : a ye fini
san.

8. Kumaden : danyè dòw yòrò dòw
bè se ka fara ka bò nyögòn na. O
yòrò kelen o kelen ye kumaden ye.
Kòrò walima nyèci b'a la. Danyè
baju ye kumaden ye.

Misali : tobili (tabi - li).
bonyara (bon - ya - ra)

9. Danyè ganan : O ye kumadenw
bè ye fo noronanw.

Misali : muso, den, fali.

10. Norònán : kumaden min tè sòro
a kelen na kumasen kònò, a bè nò-
rò danyè la k'a kòrò jiidi.

Misali : bolila (la ye norònán
ye).

suguba (ba ye norònán ye)

11. Danyè dorogolen : danyè dama-
dòw jélen kòrò kelen na danyèyè-
lémakalan hukumu kònò.

Misali : nègeso, faso, denba.
An balimaw, aw bè se ka sèbèn la-
se an ma balikukalan baarada la
Bamako ni hakilinata dòw b'a fè
nin sariya ninnu kan. Aw bè se
k'u sinsin ni misaliw fana ye.

Mogò minnu tun bè to ka na
nyögonye ninnu na, olu tògòw fi-
lè : Berehima Dumuya, Usumani SI-
SE, Samura Kajatu SISE, JALO Fa-
tumata KAMARA, Musa JAABI, Amadù
TANBA DUMUYA, Dènba KONARE, Amidu
KANUTE, Emili KAMARA, Mamadù DU-
KURE, NDO SISE, Abu JARA, Seyidu
SISE, Mamadù NYAKATE, Mozan DAWU,
Ibarahima KANTE, Sumana KANE, Fun-
gosa GOYITA, Bureyima KOYITA.

Demba KONARE Bamakò

FOROSUMA

KUMA NYEBILA

Nin sèbènin labènna Sungoba DANBELE fè n'o ye
bamanankan kalan kuntigi ye Baraweli. O y'a labèn
k'a da Lasina Siyama ka nyinini kan n'o ye Kalakè
Zèri kuntigi ye, ani Laji Umaru Talo ka yamariya
n'o ye CMDT bamanankan kalan nyèmogò ye fana mara
la.

Sèbèn in kun ye, ka kunnafoninw di baarakèla
jèkulw ma minnu sigila senkan duguyiriwatònw fè
n'u nyèsinnen bè dugu forow sumani ma, ani sènè-
kèla fèn o fèn b'a fè ka kunnafoni dafalenw sòro
forosuma nafa n'a kécogo nyuman kan.

Sèbèn in labènni la, sinsin kèra sèbèn wèrè
kan, min bòra kòorisènè sèriwusida yòrò Kucala
n'a donna kibaru kònò, san 1981, nimoro 107 nan
nyè 6.

Mogò minnu y'o sèbèn dilan o ye Mamadù Tara-
wele, Zan Piyèri Derilon, ani Mamadù Yusufu SISE
ye.

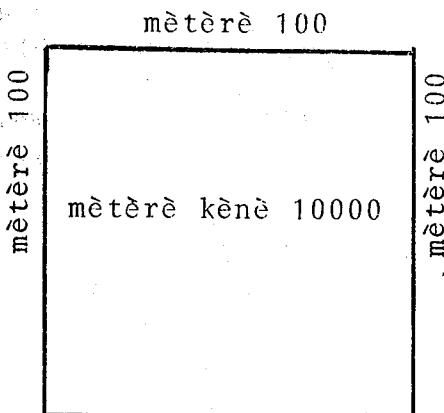
Ala k'an bén sababa ma.

Sungoba DANBELE
Konobugu

FOROSUMA

ko kère naani janya kenyè
ko seleke naani tilen

naanikenyèjolen

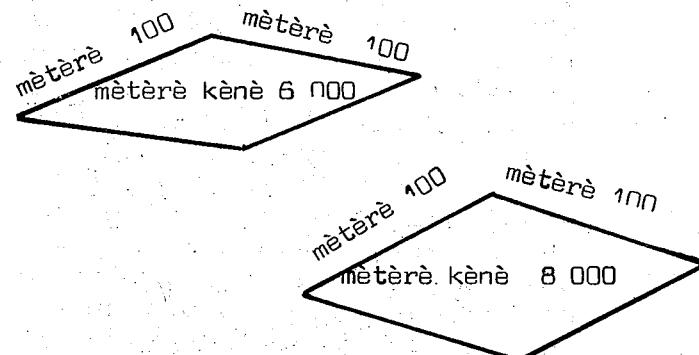

Kabini fòlo fòlo, sènèkèla bée b'a dòn ko sènè tè kè ka nyè n'i m'i hakili sigi. Bawo, ka sumasi nyènatòmò, ka danni waati dòn, ka sènèfènw ladon, k'u tanga tinyèni ma, ka sènèfèn sòròlen lamara konyuman, a n'a nyògonna caman, o si tè nyè hakili ko. Sisan, yélèma minnu donnen bè sènèkècogo la, i n'a fò ka sènèkè minènw ta juru la, ka nògò don foro la, ka sènèfènw furakè, olu bè mògò wajibiyka jateminè kè, walasa i kana bònè i ka sènè baara la, O jateminè bée dun bè jateminè cogo min na, o ye k'i ka foro suma k'a hakè dòn. O de y'a to sènèkè seriwusida bée bè forosumako gèlèya sènèkèlaw ma, ko bée k'i jija ka foro sumacogo dege.

Nka wale o wale:kècogo jugu b'a la, kècogo nyuman b'a la.

Forosuma kècogo jugu :

A bè mògò dòw kònò ko n'i b'a fè ka foro suma ka kè taari kelen ye a dan bée ye k'a kère naani

FOROSUMA

suma, k'a bée bén mètèrè kémè ma. O la o mògow bë foro suma cogo min na, o ye nin ye : u bë fòlo ka bòlò turu seleke kelen na. O bòlò fòlo turulen kò, u bë bòlò fila turu foro kérè fòlo la, ka tilen bòlò fòlò ma, o baara bë kè ni juru ye, min janya ye mètèrè 50 ye. U bë bòlò filanan turu mètèrè 50 hakè la, ka tila ka bòlò sabanan turu mètèrè 100 hakè la. O bòlò saba bée ka kan ka tilen nyògòn ma. U bë tila ka taari kérè saba tò nyini o cògoya kelen na, n'u banna o la, u bë bòlò kelen turu taari cèmancè la, ka taari tiila naani, walasa nògò tilacogo bë ndgoya. U b'o tila kelen wele ko "Juru kònò tila". Foro suma mana kè o cogo la dòw ta bë bén taari kelen ma, dòw ta tè bén a ma. Bawo, ka kère naani dò kenyè ka bén mètèrè kémè ma, a dama tè foro kènè kè taari ye.

Forosuma kècogo nyuman :

Kare sòrò cogo : kare, n'a togò lakika ye naanikenyèjolen ye, a tè sòrò abada fo ka dalilu dama dòw tiimè.

- 1 lo kérèw ka kè naani ye, o la seleke naani.
- 2 han kère naani bée janya ka kènyè.
- 3 han a ka sòrò seleke naani bée tilelen bë, o kòrò ye ko a ka sòrò, u bée bë ekèri, ekèri ye bololabaarakèla dòw ka minèn dò ye, i n'a fò masònw ani minizew n'olu bë selekew sigi n'a ye. N'i b'a fè i ka foro ka kè naanikenyèjolen ye ka bén taari ma, o sumacogo filè nin

Kankow ni d^onkow

ye :
1 - I ni mogo fila de bë taa foro
la. Aw bë taa ni minènw minnu
ye, olu filè nin ye. :

- bòlò jan kònonton
 - bòlò surun wooro
 - juru jan kelen min janya ye mètèrè 50 ye.
 - juru fila minw janya ye kelen ye, i n'a fo mètèrè 5 nyogon,
 - daba, jele ani bese.

2 - I bè fòld ka foro kèrè fòlo danbò, ka bòlò jan saba turu o la. Kelen bè turu foro seleke fòld la. I bè juru jan kè ka mètèrè 50 suma, ka bòlò filanan turu yen, ka juru jan kè ka mètèrè 50 wèrè suma, k'a tilen bòlò fòld ni filanan ma, ka bòlò sabanan turu yen.

mètèrè 100

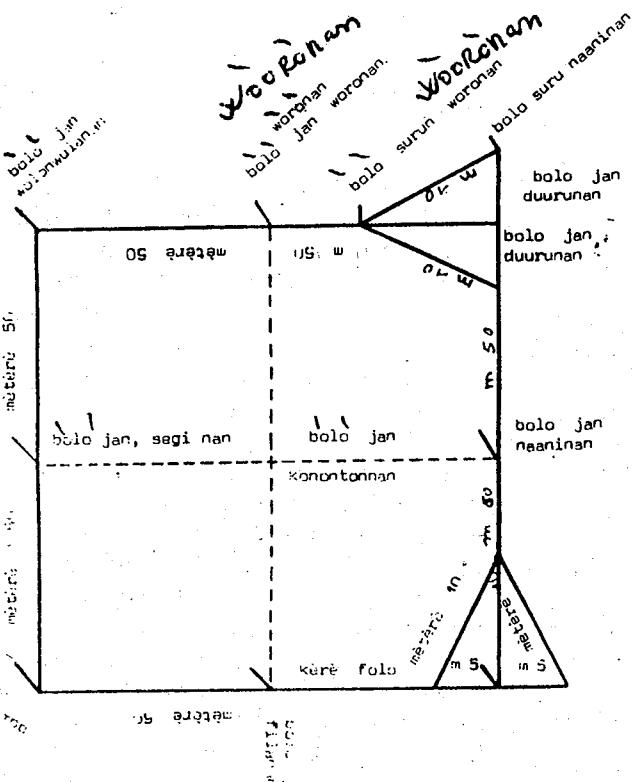
kare n'a togò lakika
ye ko
naanikènyèjòlen
(100 x 100 = 10 000)
mètèrè kènè 10 000 ye
taari kelen ye

Foro sumacogo :

- 3 - Kèrè fòlò mana danbò ka ban, i bë foro seleke fòlò sigi, k'a tilen konyuman. Ø tilencogo filè nin ye :
o la, seleke tilennen bë sòrò bòld jan fòlò yòrò la : kérè min fòlò danbola, ani min bë bò bòld jan fòlò la ka taa bò-ld surun sabanan kumbèn ; o filè kumbènyòrd ye seleke ti-lennen dò ye.

4 - I bë kérè filanan danbò ; i bë juru jan ta, ka mètèrè 50 suma ka tilen bòld jan fòlò ni bòld

surun sabanam ma, I bē bolō jan
naaninan turu mētērē 50 hakē la,

kankow ni donkow

turu mètèrè 100 hakè la.

- 7 - O to ye ye ka kérè naaninan, danbo : i bë juru jan ta, k'o mètèrè 50 suma, ka bo bolo jan wolonwulan na, k'a tilen bolo sabanan ma, ka bolo jan seginnan turu o mètèrè 50 hakè la. O mana kè, i bë juru jan ta, ka bolo jan seginnan in ni bolo jan ssabanan furancè suma. N'a furancè bëenna mètèrè 50 ma i bë se k' a fo ko i ka foro kérè kare ye n'o ye naanikènyèjolen ye a bë taa-ri kelen bo.

8 - N'i b'a fè ko taari kelen tila naani ye, i b'a cètigè, ka bo bolo jan naaninan na, ka taa bolo jan seginnan kunbèn. K'a cèti-gè ko kura, ka bo bolo jan filanan na, ka taa bolo jan woorno-nan kunbèn. O sira fila nyogon

cètigè yoro, i bè bolo jan konon-tonnan turu yen, o mana kè, taari tilala fila naani ye, minnu kelen o kelen bée ye kènè kelen ye, n'o ye mètèrè kènè 10 000 tilalen ye naani ye, n'o bè bèn mètèrè kènè 2 500 ma.

An b'aw hakili jigin ko mètèrè
kènè kelen ye kare ye, min kèrè
naani bée kelen kelen ye mètèrè
kelen ye, o sigiyoroma 10 000 ye
taari kelen ye.

Sungoba DANBELE
Konobugu

ka soro ka juru jan kè ka mètèrè 50 wèrè suma, k'a tilen bolo jan fòlò ma ani bolo surun sabanan ani bòlò jan naaninan, ka bòlò jan duurunan turu yen. O ye kèrè filanan danbòlen ye.

- 5 - Bòlò jan duurunan yòrò la, i bë seleke filanan sigi yen, k'a tilen. I ye seleke fòld sigi cogo min na, i b'a kè o cogo kelen de la. Ka mètèrè 5 juru kè ka bòlò surun naaninan ni duurunan turu bòlò jan duurunan kò na nyè,
k'a tilen kèrè filanan in danbòlèn ma. Ka mètèrè 10 juru fila, k'u ntan don bòlò surun fila in a, k'u sama ka bòlò surun wòoronan turu u kumbèn yòrò la.

6 - I bë kèrè sabanan danbò, k'a kè mètèrè 100 ye, k'a tilen bòlò jan duurunan na, ka bòlò jan wòoronan turu mètèrè saba hakè la, ka bòlò jan wòlonwulanah

NATABA NI KONONANJUGU

Don dò la nataba ni kononanjugu taara taama la. U taara bò dò ye. U jatigicè ye lahidu ta u ye : aw taatumana se n b'aw bila sira. An mana se aw nyénayòrdò la, dò la kelen b'a fò ko nk'aw bila yen. Sanni n ka n kò don aw la min kuma na o b'a fò n ye tugun a bë min fè, n b'o fèn di o ma k'a nyogon fila di min ma kuma ma, "Fènjugu fara fèn nyuman kan". O fòlen ma tò to nataba la. Komin ale fanga ka bon ni kononanjugu ye, bilasirali senfè a ye kononanjugu bogò fò k'a fò jatigicè ka dan sira la. Kononanjugu kuma na o a ko:i be se k'anw bila yan. Nka ne b'a fè i ka ne nyè kelen ci.

Jatigicè ko : e ta kelen bë ci, nataba ta fila bë ci. A y'a fò cogo min na a y'a k'o cogo la. Nataba kulela k'a y'a le mago sa. Kononanjugu ko : kononanjuguya ye ale kë nyèkelen ye. Nata ye e nataba kë fiyeto ye.

Anw ka wale in b'an nyogon wèrè son hakili la. Natabaya mañ nyi, kònónanjuguya fana man nyi.

Nin ye ladilikan ye k'a lase mögòw ma.

Lafiyabugu "C" Karamogow -
Bamako

KONOW KA MASAKESIGI

Don dò la kunko kònòw ni so kònòw ye nyogon lajè. U y'a jira lajè in senfè k'u ka masakè nyinin k'o sigi u kunna. U bëe ko o ye tinyè ye ! O ye tinyè ye ! O këlen sa, u k'o kami ! E nyèngèn ka ca. Masakèya bennne e la. Kami këra masakè ye - su-kora - u taara u da. Sogòmada fè. Kami kasira. O kasi kan ye mun fò ? Ko ka can ! Ka can ! Ka can ! Kònòw y'u kanto - un ! Masakè min - kasi kan ye ko ka can - a fò o jamana bi taa nyè ? U ko an ka kami b'a la - ka wòlo kë nyémogò ye. Wòlo fana kasikan ko son yèrè kë ! Son yèrè kë ! Son yèrè kë ! U k'o tugunin. Masakè min kasi kan ye ko son yèrè -

kë - ni son yèrèkè ta cayara - jamadenw tè bën kosèbè dè. U ko wolo e tè se ka kë nyémogò ye. U ko o tu-mana an tè ntubani kë masakè ye. Sogòmada fè ntubani kasikan këra ko bën kòrò ! Bën kòrò ! Bën kòrò ! Kònòw y'u kanto - masakè min bë bën nyinin, o ye masakè ye bawo ni bën bë jamana denw ni nyogon cè, o ja-mana bë korota. O tumana sa - Ala ka denw bën. Mali nyémogow ka bën u ka walew bëe la.

Fako JARA ka bo
Lafiyabugu Lakeli "C"
Bamako

JA NI SEFA DOROGOLEN

An ka jamana ye jamana ye min tèngulen bë sahili fugaba la kosèbè. Nin y'an san tan ni kò ye ja digilen bë Mali la. San tè na bilen kà laboli kë. Sènèfènw tè nyè.

Wulakònòmogòw b'u kun da dugubawan ; bëe hakili wulilen don, bëe hawujalen don. Suman tè yen, balo tè yen ka di mögòw ma sango baganw. Nyòsiw këra dagaw kònò, jiri minnu bulu bë se ka tèmèn kanwo fè olu jo-ra fuwa ? Turaw jara koki ! Kunun musokura bora a cèla la a nyunnèn a ka minènw la k'ale cè tè fosi di ale ma shò kò. A selen u ka so (a faso) kogo kò fè a y'i sigi dòoni k'a sègèn lafinyè bò, banankòròni ni kònòdimini cè ka jan. O waati kònò a y'a ba mankan mèn o b'a fò la a dògoninw ye ko ! "Denmisènw a y'a nyè tugu a ka toroden ninnu kunnun-kunun ten, bawo gèlèya tè mögo kelen kan, a bë bëe kan bi...".

Musokura seginna a kò hali a ma don so kònò bilen, a taara a cè fè pèrètupèrètu.

An b'o nyèganba la sefa ko fana nana a sen bila o la tugun k'a to-

kolon yèrè bëe nòoni. Mögòw m'a faamu wa ne m'a dòn. Woro duuru la bë feere sisian sefa duuru tugun,

Ja ye balimaya yoboyaba, terimaw yèrè bë to k'u dogodogo nyogon na.

Ala k'an kisi ja tòrdòw ma. O si-ratigè la faamaw y'u kan se dinyè jèkuluw ma, u k'an magèn ni fènw ye. Dòw ye balow di wariw ani fèn caman wèrèw. Hali anw fè yan dòw y'u seko kë kosèbè ka nyèsin an balima jakòngòtòw ma. Desanburu kalo tile 24 nè ka sètanburu sara tò tun ye kèmè saba ni mugan ye, n ye Ala minè ka kèmè di o la. O koni ye si bila alama dan ye, wa sara ti-lancè in tè kë, juru tè sòrò, denba-ya bë kò ; Ala kana an kë hòmi ye.

Sahili kungo bë k'i ma don dòoni-dòoni, o tuma na, an ka jiriw turu walasa ka ja in kèle, ka jiritigè ni kungojeni dabila pewupewu.

Sedu FOFANA
Kònòdimini
Lakolikaramogò
(Segu I) - Segu -

DINYE TOGO : ANI KO ANI NYE

Fonènè waati la an ka Cèkòròba ye baro dò fò an ye, k'an to tasuma da la. Nin baro in y'an sòn hakili la kosèbè. A ko : nin tun ye cè dò ye, ko Nfali, Nfali tun ye mögò ye min yiri-walen tun don jaati. A ka du kònò : nyò, kaba, tiga, baganw nin si tun tè ban. Alihamudulahi o don tun ka fisa Nfali ma. Nka ni Alay'i sòn i ka se a minè cogo la ; i k'ò dòn fana k'i ka cèkisèya m'a sòrò. Nfali na baden dòn, a ma sinji dòn, a ma ni dòn, a ma jugu dòn. Musow tun bë

taa susuli kë Nfali musow ye bu nò fè. U mana dumuni kë k'o tò to o tè di wulu ma sanko mögò, o bë fili. Nfali badenw bë sègèn, u bë don ka-so la a nyèna lènpo ko la a t'a fò a finna a t'a fò a jèra. A b'ikan-to k'ale wòsi de y'a ta ye u fana k'u wòsi. Nfali yadala fo ka nyina a jujòn kò. A tè mögò si jate tun. Nka masa rahamani y'a to à ka sebagaya la kà Nfali ka fèn ninnu latunun dòoni dòoni fo ka na a sigi a sèntègè kònò. Ale tun bë bu di min-nu ma, ale tun bë minnu jè to tò

DINYE TOGO : ANI KO ANI NYE (to)

la, bi ale n'a ka denbaya de bè jo- da. An k'an sigi k'an miiri bi ani jòli k'e olu da la.

Nfali sara sako jugu bée lajèlen na.

N'badenw a ye sabali. Dinyè togo ye : "ani ko, ani nyè" bi ma dinyè

Mamadu KONATE
Lakoli karamogò don
Mafeya (Kulukorò).

BAMANANKAN KALANNI AN KA KALANSOW KONO

A tun bè mögò caman hakili la ko nin kalan donni an ka kalanyoròw la, k'o bè k'e sababu ye ka tubabukan bin ka bò kalanyoròw la. Mögò dòw y'a jira ko mögò bè i den don kalan na walasa a bè fèn kuraw dòn. Jòn bè a den don kalan in na. A bè taa mun kalan, ni bamanankan don, denmisènw bè o dòn ka ban. Mögò caman y'a jira ko nafa tè kalan in na. Kuma cayara jamana kònò. Bèe b'i t'a fò bamanankan donni an ka kalanyoròw la. A nafa ye mun ye ? A nafa tè se ka fò k'a ban.

Bamanankan donni an ka kalanyoròw la, o tè fosi tinyè kalandenw kalcogo kòrò la. A yèrè bè caman fara u ka dònniya kan ka taa tubabukan hukumu kònò. Bamanankan bè k'e tubabukan sinsin bere ye, bamanankan dabòla ka barika di tubabukan ma.

Kalanden bè donniya fila soro.

Hali n'a danna bamanankan kelein donniya ma, o bèye fèn ye min nafa bè lase mogow ma. A tè se ka fò k'o tigi ma kalan, a tè se ka fò k'o tigi bè dibi la.

Zakariya

TARAWELE
Kabogora

NSIRIN : TINYE NI NKALON

Tinyè ni Nkalon y'u labèn, k'u bè taa dugu la. U taara, ka taa, ka taa. U sera. U ye jatigila sòrò dugutigi fè. Dugutigi y'a ka dugumogòw bée wele ka kibaru fò u ye. O di yara bée ye.

Sufè, baro sigira. Ee ! Dunan fila ninnu ye kabako dunanw ye.

Nkalon nisòn ka di. A bè yèlè. A bè tègè ci bée tègè. A bè ko bée dilan ni musalaka ye wataka ye.

Tèmèbaasón tè dòn joona.

Nkalon ka ko diyara bée ye. Bèe k'a ye maa ye.

Nin bée la, cè kelen sigilen don na yèrè ye cari. A da tè mögò ka baro la. Ni min y'a dilan ka s'a ma, a b'o nkalontigiya. A tè janfa la, a tè nkalon na, a tè namara la. Barokuma min mana se dankoròba ma, a b'o tinyè fò para.

Bèe siranna cè kelen in nyè, k'a nisòn ka go, k'a tè mögò ka kuma diya a bolo.

Tinyè ka ko ma mögòw kun minè. Baro wulila. Bèe taara da ni mögò fila ninnu hakilila ye. Dugu jèra, darakaw dunna. Dunanw k'u bè taa so. Dugumogòw ye jònmuoso kelen sòrò ; u b'o k'e ka dunanw bonyè. Minnu ko k'a di Nkalon kelen ma, o cayara. Hakilima dòw ko ka di u fila ma. O kelen, a dira u fila ma.

Dunanw ye foli k'e, ka sira nyini. Sira dira u ma. U taara.

U taamana, ka taama, ka taama. U sera sira tila la. Tinyè ko :

- Nkalon, fèn min dira an ma, an sera a nyènabò yòrò la.

- Nkalon kabara. Ee ! Nin bè tila cogo di ?

- Tinyè ko a bè tila.

- Nkalon k'u ka feere.

- Tinyè ma sòn. U fila si ma sòn ka jèn.

- Tinyè ko : min don, an k'a tila fila ye. E bè kelen ta, ne yèrè bè kelen ta.

- Nkalon ko : o tuma, an b'a faa wa ?

- Tinyè ko : ayi.

- Nkalon ko Tinyè ma, e yèrè k'a tila.

- Tinyè ko baasi tè. Ne b'a tila. I tulomajò, k'a ta bara la, ka yèlè kun na, o ye mögò kelen ta ye, k'a ta barala, ka jigin sen fè, o ye tò kelen ta ye. O tumana, i ta t'a la.

- Nkalon ye dugumayanfan ta.

- Tinyè yèlèla.

U taara, u sera dugu la. Nkalon ni Tinyè bée bée so kelen kònò. Jònmuoso bée baara k'e u fila ye. Sunama ko, jònmuoso b'a da. Tinyè b'a sigi disi hakè la, k'a nyè sin a kun yanfan fè. Nkalon bée munu a kò fè.

U mènna, ka mèn, ka mèn fo jònmuoso nana lajò. Nkalon nisondiyara k'a bëna den sòrò.

Kalo kelen, kalo fila...kalo kònontò, jònmuoso y'a yèrè sòrò den-cè.

- Tinyè ye Nkalon wele ; a ko : Nkalon, den y'i ta ye, namara t'a la. Nka sinbara fila ye ne de ta ye. N'tafè i den ka nka sin min cogo si la.

- Nkalon kabara. Ee ! Nin bè k'e cogo di ! O tumana den bè sa wa ?

- Tinyè ko, o t'ale ka sira ye, fo n'u bënnna fèn kan.

- Nkalon ko Tinyè ka fèn fò.

- Tinyè ko : Nkalon, ne ka sin bë feere.

- Nkalon ko Tinyè k'a songò fo.

- Tinyè ko o man gèlèn. N'i bi sin di i den ma, sen kelen (sen : k'a

TINYE NI NKALON (to)

ta worobaju la, ka na senfura 1a)
o bë bën tile kelen sinmin ma.

- Nkalon K'a sonna.

Tile fila, woro fila këra Tinyè ta ye.

- Tile sabanna, k'a ta sigilan na ka ta bila bara la, o këra o sòngo ye. Tile saba dafara tuma min na jònmuoso fan bëe këra Tinyè ta ye.

- Tinyè ko a ma : Nkalon taa n'i den ye, n bë taa ni nka jònmuoso ye.

- Nkalon ko, o bë kë cogodi ?

- Tinyè ko, o t'ale ka sira ye.

- Nkalon kabara. Ee ! Nin bë kë cogo di ?

- Tinyè ko, o t'ale ka sira ye.

- Nkalon kamana ganna, k'a dabali bëe ban.

A ko : Tinyè e b'a fè ka ne den faa.

- Tinyè k'o t'ale ka sira ye.

- Nkalonkamana ganna, ka gan, ka gan, a ko :

Min don sa Tinyè, n ye den yèrè d'i ma, i k'a fara ba kan.

- Tinyè ko, fo n'a këra o ye. Ti-nyè wulila ni den ni ba ye.

O la sa, cèw ni musow, denmisènw ni mògòkòrobaw, Nkalon sen ka di, a kumakan ka di, nka a ka ko si, man ca.

Tinyè ma man di, a ka kuna, nka a bë laban.

Seyidu SISE
Balikukalan
baarada

BI FURU

Furu tun ye fèn batolen ye, k' a d'a kòrd kan.

Bi furu tè yen tun, kanu duman de bë yen. Nin kuma n'a kòrd bë nyögón fè. An bi cèw n'an bë muso min ndfè furu la, an bë ko bëe kë o mu- so kërèfè. O ka ko juguw fara ko nyumanw kan o bë bën anw ma.

Bi muso caman hakili ka dògò. Ni o muso ko k'an ka fini san, an bë o san. N'a ko k'an ka samara san, an bë o san. N'a ko k'an ka fèn min kë, an bë o kë.

Wa hali n'a ko k'an ka jò sanji la, an bë o kë.

Ni o muso ka furusiri sera, an bë an teriw wele ka furusiri fò dafèn silamèw ye.

U bëna duwawuw kë, i bë tila ka waari ba don dumunifènw na ani minifènw. U b'o dun.

Furusiri tile fila, furucè ni furumuso bë bën i n'a fò den n'a ma.

N'o muso bòra furusiribon kònò, a bë bò ni sòn kura ye.

K'a sòrò furu ma siri cè tun kololen tun bë a ye, a fana tun kololen tun bë o cè ye i n'a fò sagamò-nè. A b'a fò a kònò k'a mako nyèna.

N'a furucè ko kelen' a ba fò fila.

N'a furucè ko nin to a b'o de kë.

N'a furucè ko nin ka nyi a t'o kë tun.

Furucè bë nen ; burancè bë nen. Buranmuoso bë nen.

Furucè janyè ko tè kë tun.

Burancè ni buranmuoso janyè ko tè kë tun.

N'o këra furucè, burancè niburan-muso bëe dusu bë kasi a kòrd. U si tè nisòndiya a kòrd.

Furucè bë yaalali caman daminè, o dun ye bi musow tana ye. Don o don mankan bë so kònò. Furucè bi ban furumuso janyè kow ma.

Fini tè san tun.

Samara tè san tun.

Wari si tè di tun.

Bènbaliya bë don furucè ni furumuso cè. O mèn o mèn , o bë kë furusa ye. A furu dòw tè san kelen sòrò. O fu- ru bë kë maloya ye.

Fòlò kanu goman ye bi furu duman ye. Fòlò musow, npogotigw tun ko - lolen tun don u ka so kònò.

O muso kelen b'a ban furu ma, a bë bò a cèso k'a taa a faso la. A tè, a ba dèmè baara si la.

Cèw bë taa a ndfè, a bë denw sòrò cèw fè a si ni si tè fa la.

O de y'a to n ko furu tè tun, n ko kanu duman de bë yen.

Ee ! Bi denfaw ni denbaw aw t'aw jija.

A y'a nyèsin denw ladonni ma.

N'aw m'o kë furu tèna kë tun. Aw n'a walidenw balo aw ka sow kònò. A ko daga kolon bë ci aw kun. Bawo aw na malo.

Sumana SIDIBE -

Buguni

KELEYA

Keleya man nyi balimamusow
Sabali, i munyu
Kana samarani tigiw ka kuma minè
Sabali tè fò hakilitan ye
Sabali kòrd ka bon
N'a fòra ko muso ye
So fitinyèyeelen ye
A kòrd ye a ka munyu

A ka sabali

Balimamusow aw ka sabali

Aw ka munyu

A' k'a bolow di nyögón ma

Walasa a denw ka barika

Gatigicè ka nisòndiya

Du tòdgò duman ka fò

Bukari NIMAGA Sikaso Bugula -

FATOKE FILA

Fatokè fila tun bè nyögòn na. Kelen yèlènna sangaso sanfè. Dugumata y'i kanto a ma : "n'i ma jigin sisan n'bè so nyoni k'a bin n'i ye. Sanfèta y'i kan to : "èn, kori fàtè e la ; so kunturu mògò kelen bè se k'a nyoni ka bin ?" Dugumata ko : "n'i ma jigin, ni so binna n'i ye i sacogo bè juguya dè ! " Dò ko : "E ka ni ye fatòkuma dan ye ; n'i bè se, a labin".

Dugumata ye so nyoni, k'a nyoni k'a nyoni ; a ma se ka bin. A nana i kanto cè dò ma : "payi, payi, n'y'a fèerè nyuman dò sòrò, n'bè na so in ju tigè ka bin ni "lamu" ye sisan.

A ye "lamu" kòrò dò bò a ka jufa kòndò, ka na i biri k'a bè so ju tigè.

Patisakana, bò boli nyè. Sanfè mògò ni kalaman ye jiginin daminè, a bè kaba : "woyi, woyi, a ye bò nyè, a bène so ju tigè ka bin ni n'ye. Woyi, woyi, ne sara bi sa, fo duguma. Ni fato kumana i nyèna cogo o cogo i yèrè kòlosi a la dòoni.

Usumani Kulubali
ka bò
Sikaso

SURUKU ANI DONONKORONIN

Don dò sufè, suruku ye dugu bée yaala. A ma foyi sòrò. A bè na taa waati min, a ye dònònkòrònin jòlen sòrò jirikurun sanfè. A ko : "dònònkòrònin, jigin, n'k'i dun, kòngo bè n na.

Dònònkòrònin ko : "ntè jigin".

Suruku y'i kan t'a ma : "i fa ni ba ani i somogòw bée sara ka ne to dugu kònò sura". Dònònkòrònin ma son ka jigin. Suruku k'a ma, i jigi kelen min tun bè dugu kònò, o sara ne nyèna su tèmèlen. O kuma fòlen, dònònkòrònin ko : "sisan, suruku, i bè se ka n dun ; bawo mògò balimaw bée bè sa, nka i bè balo ni jigi b'i la". Suruku fana y'i kan to : "ne tè na e dun tugun". A y'i kò don.

Dònònkòrònin y'a fo o yòrò la ko : "su o su, suruku, i bè na dugu kbò. Nka ni shè fòldò, filanan kasi-ra, i bè bò ka don kungo kònò. Kana to shè kan nyè sabanan k'i sòrò don si dugu kònò.

Kabini o kèra, ni su kora, suruku ni mògòw bée nyögòn sen tereke du-gu kònò ; foyi t'a sòrò.

An k'o la ko jigi ka fisa ni fa ye.

Karimu Tarawele
Ekòlikaramògò Bogoso
Kunyana mara
kònò Kucala Sèrikili la

KUNGUKONOSOGO DO

Salon, surakakè dò tun tèmèto don Masalà. A selen anw ma, a y'a sigi k'a bè dò masala an fè, ka tile la-don. A minnen, fòliw bannen a y'a bòyòrò n'a taayòrò fò an ye. Cèkòròba min tun b'an na o kabara dew, ka dà kan surakakè ye kungokolon min ceci ni suraka n'a ka kungodòn tè o n'a ka cèya, yòrò nin ye si-ranyòrò ye. I yèrè bi miiri sogo o sogo la o b'a kònò, saw, jiriw, ha-li tbògò tè dow la. Surakakè ko ale ye sogow ye, o dòw ye kabako ban. Min ye ale yèrè siran dòoni o kèra sogenin fila ye ; ale tun bè a fè ka kelen faga, k'o wolo bò ka jeni k'o nyimi, ka tila ka sira minè a lafinyè mana bò. Nka cèkòròba ! A ma sòn koyi. Ne y'u bon ni n ka ntolo ye, a ye kelen sòrò o tulojukòrò, o bòlen tun bè muso fè. Cè gi-rinna ne kan ko a bène ta n pasa ma n ye sen kè k'a tan ka taa bin piri fo yelera, a tilala, ka wuli, k'i boli ka na, n seginna a kan, sinya kelen, tugun. Ne yèrè sègènnèn, n

jorola, n tilala ka to yen barisa nin sogenin ye siranfèn ye.

Cèkòròba ko : Ala ni mansaya. So-gonin fagalan ye ntahbabere doron de ye. Anw min ma deli ka sogo in ye, anw kabara, ka sikasika sura-kakè ka fòlen na n'ka cèkòròba ko : Daamè, don denmisènw ! Sogenin ye kologèlèya ban, awa n'a tun y'a mu-so faga fo n'a y'a yèrè faga n'o tè a tè fara a la cogoya si la.

A ka musoko kèra keleyatòw taamashiyèn ye. Aw ma mèn ko a bè muso fè i n'a fò daamè. Hali bènw, jiri-gomèw ani sogodenniw bée ba dòn.

Baro yèlèmana ka diya.

Surakakè ko : ni nin sogenin bo-nyana a bè sira tigè mògò la. Ne kò, ko n'an faso kungokolon kònò sogow ladonna, k'u kana u bè se ka kè fi-lèlifèn ye faabaw kònò.

Hamidu SISOKO
Lakolikaramògò
ka bò
Masala Kulukòrò

SURUKU WULU ANI BAKORONIN KA LAJE

Suruku, wulu ani bakorònìn ye nyögòn lajè k'u ka taa kbò mòn. U sera kbò da la, suruku fòlo ye kosoli filen ta, a ko : "kbò diyara n ta bè n bolo, kbò ma diya n ta bè n bolo".

Wulu ye filen ta o ko : "senko, o bè senko de ma, senko, kosolila senko de ma". Bakorònìn fana ye filen ta o ko : "kònò ko bée n'i kònò ko". Kò ji dogbyara, u ye ntèbèn kelen ani manogò kelen minè. Jègè tilalicogo y'u lafili, u y'u to ku-ma falen-falen na fo wulu ye manogò ta k'i sen fa n'o ye. Suruku y'o nominè fo so a m'a sòrò. Yani a ka segin bakorònìn ye ntèbèn ta k'i yèrè manyogòlò ni nyònso ye fo k'a kè donbagalafili ye. A ye so sira

minè, ani suruku kumbènna. O ye a nyininka k'a ma bakorònìn ye wa, a ko ayi ko ale ma ye. Suruku ko "e sen bakorònìn sen, e kun bakorònìn kun". Bakorònìn ye suruku nègèn ni donkili dumanw ye f'u sera se.

Suruku kolila fan fila bée fè. A ma jègè sòrò a ma wulu ni bakorònìn fila si sòrò. A bòra npule.

Mamadu Kurejo JARA
Ncifina

Poyiw :

WELE KA NYESIN KALANDEN JOLENW MA

Nin ye wele ye ka nyèsin kalandenjolenw ma
ton hukumu kónona na.

Kalandenjolenw :

Aw ye wuli, jamana ka taa nyè.
Kunun témènna. An bë bi la - sinin bë na.
- mögò t'i diya i yèrè kò
- ji lankolo tè kumun
- mögò diminko y'i yèrè nò ye.

Jamana nyètaa mana kè fèn o fèn ye ! A ntuloma ye
"ton wilasuma" ye. Gaba min bë ntuloma bali ka
don dugu la ; o ye aw ye.

- Aw kana nyina nyimi ka dësè a ku la.
- "Timinandi de bë nyanan nèn bò".

Nka "Njani lamuguribaga bë Njani diya don a
yèrè la".

O tuma : cikèla ani kalandénjolen ; aw y'a
haninya kè kelen ye ka jamana filèkankelen jaabi.

Aw minnu ka sannifeere b'aw yèrèw bolo :

Aw y'a hakili jagabò k'a dòn ko : "Banabagato
degunen mana bò somaden dò bara, ka yèlèma somaden
wèrè bara ; a bòlen min bara, o tulo majolen
sangalacimugu mankan fè". (Payi). O tè nyuman ye
hòrdò ma.

Aw ka fò, "tu" ; ka tila ka segin o ma :
Mali bë taa nyè.

Ka bò Zan SAKO yòrò
Zafukuntigi don
NARENA

BI KO TE

Kami, e tè kili da wa ?
Ntè kili da, wòlò ma kili da.
Wòlò, e tè kili da wa ?
N tè kili da, bin ma tu ban.
Bin, e tè tu wa ?
N tè tu, san ma na n kan.
San, e tè na wa ?
N tè na, nèrè ma feere.
Nèrè, e tè feere wa ?
N tè feere, sula bë n sanfè.
Sula, e tè jigin wa ?
N tè taa, n tigi ma n wele.
Tigi, e t'a wele wa ?
N t'a wele, to ma mò ban.

To, e tè mò wa ?
N tè mò, dògò tè n kòrò.
Dògò, e tè don wa ?
N tè don, jele ma n tigè.
Jele, e t'a tigè wa ?
N t'a tigè, numu ma n dagèn.
Numu e t'a dagèn ?
N t'a dagèn, kóngò bë numu na.
Kóngò, e tè taa so ?
N tè taa ka dinyè ton kò.

Mamadou BALO
ka bò
Fatine.

JON JO DON ?

Don dò Mamadu tun bë gèsèda
la a ka bulonda la. O y'a sò-
rò nyèkelen do jolen tun b'a
kèrèfè. Nka Isa témènto tun
t'o kalama, a y'i jo ka Mamadu fo
Isa : "I ni cè Mamadu ! Hèrè
sira wa ?"

Mamadu : "Hèrè ! Somogow bë
di ?"

Isa : "Tòoro tè yen. Ee n'ka
cè bi gese bë da a nyèkelen kan wa?"
- O kelen nyèkelen girinna ka na Isa
kama k'i kan to : "I kan tè gese
nyèkelen ma, i kan bë ne de ma".
- U b'o mankan na tuma min kunato
nana k'i kan to : "A' bë kèle la mun
na ?"

Nyèkelen y'a jaabi : "An bë nyogon-
na kuma kunkurunin de la".
Subahanalayi, kunato dimina k'i fo-
lokoto, ka soro k'a fò "o tè kuma
kunkurunin ko ye, o ye bolo kunku-
rinin de ko ye".

- Don yèlèmana nyama kòrò
ye fan bëe kè mankan
"N'b'i don tan ! N'b'i bò
n'b'i don tan ! N'b'i bò
- K'u t'o la, sumato nana
y'i kan to : "
"Mun këra ? Mun këra ?"
- U y'a nyèfò o ye. O sò
k'i kan to : "A' ye kèlè
bila, kèlè kun tè nin ye
nato ko : "yanni e k'o fò, kuma
i k'a jukòrla lajè, i b'a dòn o
k'a bë kèlè kun bò.
- Daga wulila, songalan ma ye.
fòlen in ye sumatò dimi kosèbè.
kan to : "e ta tè kuma jukòrla
ye, i kan bë ne de jukòrla ma".

- N balimaw, ni mögò naani ninnu
jòn jo don ?

Yacouba I
Lakolikaramogo NCIFIN

POYI :

D I N Y E

Dinyè tè so ye,
Lahara tè taayòrò ye.
Dinyè de ye barokèyòrò ye,
Lahara de y'o bée bisigi ye.

Ni n ye n miiri denkundijama la,
Ka na n miiri bolokojama la,
Ka na n miiri furukèjama la,
Ka na n miiri sudonjama la,

N bée masaya segin Ala fè.
Dinyè tè so ye,
Lahara t'an taayòrò ye.
O tuma an ka miiri nyògòn fè.

Ni n ye bugufiyèbaw filè,
Ka na tòlisobaw lajè,
Ka na sankansobaw filè,
Ka ban ka na kaburuden lajè,

E ! A fo an tè sabali dè ?
Dinyè t'an tayòrò ye dè !

O tuma taa ka sini nyèsigi,
Ka nyògòn hakili sigi,
Ka nyògòn danbe sigi,
Ka nyògòn jigi sigi.

Min ma fo,
An kana o kè.
Min ma kè,
An kana o fo.

Dinyè tè so ye,
Lahara tè taayòrò ye.

Tiriyònibile JARA
Lakolikaramògò
Pitagalaso - SIKASO

Poyiw :

CENCENFINYE

Cèncènfinyè bè ci, finman ni bileman
Wula fè, tuma bée, tuma bée.
Kabakolo girinna k'i fin.
Kòndò ni kule ni mankan carinna,
K'u denw fililen to nyagaw kòndò,
Cèncèn jugu ni finyè jugu sago la,
O'kelen, jeliw y'u ka filew kari,
K'u ka nkòni juruw tigè-tigè,
Ka laban ka nkòniabaraw mònyòmònyòn
U kan sisila ka bò donkiliw kòrd
U hakili dibila ka bò maanaw la,

Wa lawale kobaw bè coronna
Hakilibòdingèw kòndò fo abada
Nka hali bi, cèncènfinyè bè
fiyè
Finman ni bilenman, su ni
tile
Sògòma ni wula, tuma bée, tuma
bée.

Sèkènè MALE
Lakolikaramògò(Kasorola) SAN

KOBA

San finna
Kirikiri
Dibi donna
Dèbèdèbè
Finyè !
Finyè lahawula
Gòngòn !
Gongon duurula
Mogòw b'u yèrè nyini
Baganw b'u yèrè nyini
Bèe bolo b'i kun
Willi
Willi k'i jo
Koba bée ka na
Koba bénbali
Koba kèlebali
A bée ka na
Dòoni-dòoni

A finyè bè ci
Ka fan bée don nyògòn na
A san bée nà
Ka yòrb bée labò
A kaba bée kulu
Bée b'a mèn
N'téri
I labèn
O kò
I bée nimisa

Sumana KANE
Lakolikaramògò
Bamako

NKALONTIGELA TE MOGO JENYOGON YE

POYI : N KARAMOGO

Nin kèra sòrodasi kòrò dò ye ; a
tun bè nkalon tigè, dan tun tè a
ka nkalon tigè la.

Don dò la u cèkòròba damadow
taara u sigi jiriba kòrò u bè baro
la. Sòrdasi kòrò ko, k'olu tun bè
dugu dò la, o dugu la, ntuloma de
tun bè jò o dugu misidenw na ka
yèlèn ka taa juru siri u kan' na.
Cèkòròba dò ye i kanto ko, o tuma
o misibaw tun bè minè cogodi ? A
y'a fd k'olu ma na ale nyè na, ka
bò gènikèyòrò la. Cèkòròba si tun
t'a sòsò a ka nkalontigèla ka sa-
babu kè a ye yòrò caman yaala; nka
don dò la a ko, k'olu ye san wo-
lonwula kè dugunin kelen kònò, i

nyè bè tasuma sisi la a bè ka na;
cèkòrðba dò y'a nyininka k'o tuma
la samiyè tun tè don aw fè yen o
san wolonwula kònò wa ? A ko k'ale
hakilli tun bðra samiyè ko kò.

K'a ta o don na fo bi mogow tè
da sòrodasi kòrow ka kelakalibaw
la.

Narenba KEYITA
Balikukalan jolen
ka bō Karan
Kangaba
Sérikili la.

DONKILI : FASO

Danseni DUMUYA
Karamogow ladilikaramogo
BUGUNI II -
Kalansoba 1a.-

Fasoba denw yo.
An bée jèlen bē yan
Mun ni mun kelen na ?
An bée jèlen bē yan kelenya ni hòrònva.

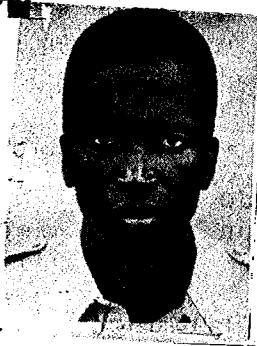
Kelenya sòròla an fè yan, jòn ni jòn sababu ?
Hòrdnya sòròla an fè yan, jòn ni jòn sababu ?
Mamadu Konatè tora kelenya in ko la.
Zenerali Sumare tora hòrdnya in ko ia.

An b  e k'an miiri
An b  e ka sabali
K'an bolo di ny  g  n ma
K'an faso baara.

N Fatu Buwarè Karamògo ka bo Zanabugu

POYIW

KABAKO

Banajugu tè kabako ye.
Nyènijugu tè kabako ye.
Saya yèrè tè kabako ye.
Kabako ye mun ye ?
Baarakèbaliya de ye kabako ye.
Sènèkè kamalenw minw tè sènè, kè,
Numuden kamalenw minw tè numuya
Monnikè kamalenw minw tè monni
Kalanden kamalenw minw tè kalan
Olu ye kabakomafènw ye, u ye
Mun ye kabako ye nin kò tun n
Kamalen kènè ka sonyèli,

Denmisènniw ka yèrèmabilo
Maanifinw ka danbedòn baliya.
Olu ye kabakow ye, kabako,
N balimaw, an k'an yèrè kò-
K'an yèrè tanga nin kabakow
Walasa faso na nyètaa sòro.

Tumani DUNBIYA
Lakolikaramogo
ka bò DUNBA, Kula mara la

ALAKO

Tuma o tuma, an b'a mèn
mògòw fè ko :
"Alako ni mògoko tè
kelen ye".
Nka jateminè bora a kan,
k'a fò tinyè don.
O filanan ye, min ka d'a
ye, o de bè kè.
Salon nyògon tuma, b'a
fè k'a fò, utikalo la,
bèe kònò, tun ganna sanji-
ko la. An file o kalo ke-
len na nyinan san 1985.

bèe nisondiyalen don, ka
sababuya kè ji nacogo, ani
sènèfènw cogoya ye. Halibi,
anw bè masaba in deli, samiyè
labanko nyuman na walasaan ka
jamana sègèn ka nògòya.
Fèn o fèn, n'a tuma ma se o tè
kè ; o de la, bamananw ko :
"tumasebali tè karaba".

Bulukasumu TARAWELE
Lakolikaramogo
ka bò monsonbala Kulikorò mara 1

POYIW :

NYAMANTON

Fèn bèe bè fili Nyamanton kan
A tè dimi
Buguri bè fili Nyamanton kan
A tè dimi
Furabulu bè fili Nyamanton kan
A tè dimi
Nègèkolo bè fili Nyamanton kan
A tè dimi
Banakota ni sugunè bè kè Nyama-
ton kan
A tè dimi
Mun ye Nyamanton ye, ne fè ?
Muso ye Nyamanton ye, du kònò
A ka sabali, furu kònò
A ka munyu, furu kònò
A ka denw naani k'u ladon,
furu kònò

Fèn bèe ka kun a la furu kònò
Mun ye Nyamanton ye tuguni ?
Fanga ye Nyamanton ye
A ba tògò, ko : munyu
A fa tògò, ko : sabali
A yèrè tògò ye miiri ni
taasi ye
Fanga tè balo ni
Nin jogow t'a la
O kama fanga ye
Nyamanton ye.

Kilesige DAWU
Lakolikaramogò ka bò
Sugunba
KUCALA

KALANSEN KURA

Nin ye kumaba ye
Nin ye koba ye
A bè mun ni mun fo
N'balimaw an ka jè ka
nin sènsèn.
Waati dò tèmènna, a ma mèn
Kalandenw tun tè foyi kè ni
kalanjè tè
Kalandenw tun tè foyi don
ni kalanjè tè.
Kalandenw tun tè foyi dege
ni kalanjè tè.
K'a ta so kònò
Fo kalanso kònò
Bi-bi in na
Kalandenw bè forobaara kalan

Kalandenw bè nakobaara kalan
Kalandenw bè bololabaara kalan
Kalandenw bè jirituru kalan
Kalandenw bè baganmara kalan
Kalandenw bè mònni kalan
Kalanjè dòròn tè ye tun
Faso ye hakili nyuman min sòro
N'o ye ka kalansen kuraw waleya
Jama ! Denfaw ! Denbaw !
Nin ye hakili nyuman ye
Min bè se ka jamana ka nyètaa
sabati.

Abudulayi Zumana JARA
Lakolikaramogò ka bò
Sikaso - Babenba

KORO TE MOGO SIGI

N'i ye san bisegin walima bi-kononton sòrd fo kèbaa ka y'i bolo n'o tè wulili y'i ma jagoya ye.

Sijè ka kan ni sunogo ye, a ka kan ni daamu ye; nka ni Ala y'i kol'o la, wulikajo dagar'i ye. Ka wuli fajiri suba, i n'i dennyogonw n'i modenw, k'a t'i biri fo su, i natò k'i doni dògò la.

Be maanu o ye kèbaatanya ye dè Ni kèbaa b'a mìn bolo, hali n'i si ma yakubaya, da ka jan dagar'i ye.

Bakari Faraji JARA
Hamudalayi II
Kalanyoro

SEGU

NE BA NYUMAN TANTI

Ne Mari bè nin sèbèn in ci i ma ka nka kibaru d'i ma, torò si tè nna yan n' ba fè nin k'i sòrd kénèya la kosèbè. N'ba nyuman any'i ka cidenw ye o diyara an ye kosèbè.

U ye baara nyuman jira an na : safunèdila, pomatidila ani galadon nyèjirala an na, ka kumakan dumaw fo an ye.

Korocèw ni musow bée sewara baara ninnu nyèna kosèbè. Bée la-jèlen bè barikada i ye.

An ka foli bè balikukan nyèmò-gòso módgòw bée ye.

Ala ka san wèrè ta jira an na, sani a ka se koro balikukan so

A' YE WULI AN KA TAA

An ka taa
N'balimaw, an ka wuli k'an jo
Bi ma dugu jè
Su taara ni tile ye
N'balimaw, sigi tè mogò son
Siran tè saya sa
Wa saya ye kelen ye
N'balimaw, na ka wuli, dò kèra.
An denw t'an ta ye tun
An musow t'an ta ye tun
An yèrè t'an yèrè ta ye tun
Da b'an ye, sunògò t'an ye
An ye delili kè, ka wagasili kè
An ye kinni kè, ka purutili kè
O si ma fèn nyè
N'balimaw, an ka wuli k'an jo
Dò bè fara an ka doni kan don o don
Dò dun bè bb an ka sòrò la don o don
Dò kèra kérèfè kuma la

Dò kèra dusukun yiranyiran na
Dò kèra munyun na
Dò kèra sabali la
Mògò tè saya jòrò
Ka tila ka toli jòrò
N'balimaw cèba jito kunko tè ban
An ka bèn an ka fanga b'o de la
Baw kònòkulu jèlen de bè bii fò
N'an ye doni ni fili an bè malo
N'an y'an jò n'a ye an tè balo
N'balimaw an ka wuli k'an jò
An ka bèn, an ka fanga b'o de la
An kana sigi bile
An ka taa, an ka taa hèrè b'an nyè.

Amara SISE
Mamadu Konate

JUGU

Jugu
E k'a n'a kunkoloba ye
E k'a n'a nyèkiliba ye
A n'a tègè jan
A n'a sen jan
N tèri
E kònò mógo don ?
Ayi
Suruku don
Duga don
A b'i tinyèn ta
I nyènama tinyèn

K'a soro
I ma sa
Malidenw
Farafinnadenw
A' y'a cogo don.

Sumana KANE
Lakolikaramogò -
Bamako

Mari TARAWELE
ka bò
KORO

KA BO KALABANKORO - KATI KAFO LA -

Poyi togò : Ee mankuntun !... E bè taa min ?...

1. N ye numanbolo filè,
N ye kiniboli filè,
N ye n'kuntilenna filè,
N ma moggò ye.
2. Ne jorbla, ne kònona ganna,
Ne siranna, ne hamina,
N ye miiri ka taa kana,
N ye sigi ka filèli kè,
N ye da k'an hakili munumunu,
Ne dusu yèrèyèrè la.
3. N nyè tè fosi la,
N tulo tè fosi la,
Fosi tè n'kono,
Fosi tè da,
Nka n'hakili waarola,
Bawo kelenya, danbe,
Badenya, teriyaw ni jigiw
Kèra naamu langolonw ye.
4. Ne numansen talon na,
Ne kininsen jorbla,
Ne kuntillenna kèra so ye,
Nka ne hakili ko : - moggò tè so,
Ka d'a kan "latigè ka kòrò jòn ye" ;
Lakalilajuguw ye so kè tòmòn ye.
5. N ye mijiri ka taa ka na,
N ye sigi ka filèli kè,
N ye da k'an hakili munumunu,
Ne jorbla, ne hamina mankuntun
Kèlè dinyè kalamènè ye.
6. Ne dusu kèra sandibi ye,
N tulow gerenna,
N nyew tugunna,
Ne sunogora tòmòn in kono,
Ne tunurma sudibi la,
O de ye ne siran fobaajuguw nyè,
O de ye ne jorbla senni fila nyè,
Barisa dinyè kèra mankuntun so ye.

Bubakari KULUBALI
Zafu Kuntigi Kalabankoro Hoti wale la
B.P. 178 - Bamako - Mali

BALIKUKALAN

Balikukalan min daminènen file
an ka jamana kònò, o kèra konyuman
ye bawo a fisayara cèw, musow ani
denmisènw ma. Fòlò-fòlò sani a tun
ka daminè, sènèkèlaw tun tè noggò
doncogo dòn forow la. Sisan u bè
se o la, u bè jate kè, musow bè
furaw tacogo dòn, denmisènw bè ka-
lan daminè u yèrè ka kan na u ka
telin ka faamuya sòrd. O tuma ja-
manadenw ka kan k'u cèsiri baliku-
kalan fè walasa an ka jamana bè bò
noggò la.

Sajo KEYITA
Lakolikaramoggò ka bò
KUCALA

KALAN NI FAAMUYA TE KELEN YE

Nin ye karamogokè dò n'a ka ka-
landen fila ye :

Kalanden kelen ka dònni ka telin
nka a ka faamuyali ka suman - dò ka
faamuyali ka telin nka a ka dònni
ka suman, tuma bée a b'a karamogò
da fè ka dugawu nyini - mogow bè to
ka kalanden fòlò tanu a ka dònni
kòsòn. Sòsòli cayara fo karamogò
y'o mèn. Karamogò ko tinyè bè kò.
Don dò kèra karamogò y'a sigi a ka
so sògòmada fè ka kasi kosèbè. Ka-
landen fòlò nana a sòrd kasi la a
y'a nyininka : karamogò e bè mun
kasi - karamogò y'a jaabi : he !
Koba kèra - a fora n ye ko Ala
sara surò - kalanden fana kasira -
moggòw nana - kalanden filanan nana
a ye nyininkali kè. Karamogò se-
ginna fòlen kan - kalanden o yèlè-
la - moggòw kònona filila - a ko
he ! La-ha-u-la wala kuata labila-
ye lazim - karamogò y'a fò e bè
yèlè mun na? A ko : dakan na kuma,
filì bagato kumaba de fora i fè,
o de la ne yèlèla karamogò e y'a
fò bée ye, k'an kalan la i ko Ala
ye mansabat ye min ye fèn bée dan
fèn t'a bo fèn tè se a la. O dun bë
sa cogodi - karamogò ko hatè - i

ye tinyè fo Ala ka barika don ilà,
Moggòw a'y'a ye - kalan ani faamu-
yali tè kelen ye.

Mamadu DUNBIYA
Lafiyabugu "C2"

MALI KA YEREMAHORONYA

Don min na, Mali y'a ka yèrèma-
horonya ta, Mali denmisènw n'a mó-
gòkòrbaw bée sewara, O kèra sèt-
tanburu kalo tile 22 san 1960. An
ye tubabuw gèn, k'a jira u la k'u
ye walifasomaralaw ye. U ka taa u
bara. Anw ni moggò jè tè anw ka du-
gukolo in ye. K'a ta 1960 na fo
sisan, anw sera an yèrè kòrò ; ka-
lanso cayara an fè izini fana ca-
yara, an mako bè fèn minnu na,
an b'olu dilan. Fèn min bè ye n'an
y'o ye n'a y'an nafa, o ye an yèrè
ka kanw donnén ye kalansow kònò.
Bamananw ko : jidòn, sòdòn, yèrè-
dòn de nyoggò tè. Bi, anw t'an kun
siya walikanfola kòrò bawo anw
b'an yèrè ta sèbèn, k'a kalan wa
ka dòw fana dege a la. Anw y'an ka
yèrèmahoronya ta sababu caman ka-
man.

WARI MAN NYI

Cè dò tun bè Ngorodugu, ko Cèku-
ra. Sènèkèla tun don. Nafolo tun
t'a fè, nka a tun bè se a ka den-
baya kòrò. A muso Jènèba tun cèka-
nyi kosèbè. Cè dò, ko Madu, o kèra Jè-
nèba fè. Madu tun ye nafolotigi ye.
Wari tun b'a fè, misiw tun b'a fè,
so caman tun b'a bolo fana - Jènèba
kèra Madu fè, bawo Madu tun bè wari
caman d'a ma, ka fini dagèlènw tigè
a ye. Cèkura bòra a muso ni Madu ka
jè kalama. A ye Jènèba gosi, k'a kò-
rò. A sera dugutigi ma, ka se dugu
cèkòrbaw ma. Nka, a ma foyi bò Ma-
du ni Jènèba ka jè la. Cèkura ye A-
la minè ka Jènèba gèn ka b'a ka so.
Wari kèra Cèkura ni Jènèba ka furu
sata ye. Jènèba tora jatòya la, ba-
wo, Madu ma son k'a furu. Jènèba
nimisara, k'a bè segin Cèkura ma.

WARI MAN NYI (to)

Nka Cèkura ma sòn fiyewu. A laban, Jènèba taara a kunfè. A kèra fadensago ye.

Birama SIDIBE
BUGUNI

NYNINKALI

AN BALIMAKE SALIKENE KULIBALI NYININKALA ASIMOYI KEYITA FE

Balikukalan nafaba yera an ka jamana kònò. An ka duguw caman kònò, baliku-kalandenw de bë duguw fèn caman nyènabb. Mali man kan ka to ko balikukalan-ko la, o hami de kama, parti ni gofèrènaman y'a haniya ka jamadenw kalan an ka kanw kalanni n'u sèbènni na. Nin baara in de bë wele ko jamakalan. O hukumu kònò, balikukalan baarada ka cidenw ye taamaw kè an ka maaraw bée kònò ka baara in taabolo nyèfò jamana kònò.

An ka jèkulu min taara Sikaso o nyèmògòya tun bë an balimakè Dènba KONARE bolo. An selen Sikaso, an balimamuso Jòpu Fatumata Sanogo, n'ale ka baara nyèsinnen bë balikukalan ma Sikaso mara kalankow nyèmogosoba la, o farala an kan. An ka taama y'an lase Kajolo ni Sikaso sèrèkiliw duguw la, kalansow ka kan ka dayèlè dugu minnu kònò.

An ka taama kuncètò Sikaso dugu kònò, an sera an balimakè Salikènè KULTIBALI ma, k'a kumanyògonya.

Nyininkali. An balimakè Salikènè KULTIBALI, è dé ye kalankow nyèmògòsoba kuntigi ye Sikaso. Baliku-kalan bë jòyòrò jumèn na i ka baarada kònò ?

Jaabi. An ka baarada in kònò yan, balikukalan b'an bolo jòyòròba la bawo bolofara bë yan min ni baliku-kalan baarada bë baara kènyogon fè. Mògò sigilen b'an ka duguninw

kònò balikukalan baarada tògò la, olu ka baara nyèsinnen bë baliku-kalan dòròn de ma.

N'an b'a fè ka kalan kè an ka kanw na, an ka kan ka nyininiw k'ukan. Mògò b'an fè yan, minnu ka baara nyèsinnen bë nyininiw ma walasa an ka kanw na sèbèn, k'an nafa kalanko la.

Nyininkali. Kalan nafa yera an ka jamana kònò, o de kama, parti ni gofèrènaman ye balikukalan baarada yamariya ka jama denw bëe kalan an ka kanw kalanni n'u sèbènni na. Balikukalan baarada b'a fè k'o mìriya tiimè nyinan. O hukumu kònò, balikukalan baara ka jèkulu n'aw jèra ka baara dò kè. Aw bënnna mun kan ?

Jaabi. Balikukalan suguya ka ca, A dò bë yen min bë mògò kalan wala-sa u b'u yèrè ladilan u ka duguw kònò, k'u ka sannifeere n'u ka Ko-peratiwukow nyènabb k'a sòrd mògò m'u dèmè. Nin balikukalan bë kè "CMDT" fè an ka mara kònò.

Balikukalan suguya wèrè bë yen, o ka haniya ye min ye, o ye de ka dònnibaliya kèlè, ka kalanbaliya kèlè, ka kalan sèmèntiya ; Mali denw bëe ka dò sèbèn, ka dò kalan. O de ye jamakalan ye.

Ni jamakalan ma sira sòrd, an ka kow bë mèn n'u ma sira sòrd.

Dugu o dugu Mali kònò ni mògò bë yen walima jèkulu minnu bë se ka sèbènni kè, ka jate sigi, ko

AN BALIMAKE SALIKENE KULIBALI NYININKALA ASIMOYI KEYITA FE (to)

caman dilanni bë nogòya o dugu kònò. Kalan de bë se ka dugutòn sinsin. Gofèrènaman ye haniya min si-ri n'o ye kalanbaliya kèlèli ye, k'ata nyinan fo san duuru kònò, o diyara anw ye. A jirala ka fò ko kalanso kèmè ni mugan ka kan ka dayèlè Sikaso. An y'a jate, ko kalanso, kèmè ni mugan ninnu bë se ka dayèlè fòlò Sikaso mara ni Kajolo mara kònò. An bë dan o ma nyinan. An bë don min na bi, jèkulu in ye taamaw k'è Kajolo ni Sikaso maraw kònò. Dugumògòw ye jèkulu in kunbèn ni nisòndiya ye. U y'a jira ko kalan in de bëna u ka duguw tònw sinsin, k'u ka kow taa nyè.

Nyininkali. Baara in ka gèlèn, a ka nògòn. A ka nògòn ni jamana denw bëe y'u ninyòròbaara kè. Mògò minnu ka baara nyèsinnen bë kalan ma, n'olu ye lakolikaramògòw ye, olu jòyòrò ye jumèn ye jamakalan in na ?

Jaabi. Baara o baara n'i b'a fè a ka taa nyè, fo bëe ka wuli, k'i jò. Baara in man kan ka kè mògò keilen ka baara ye. Anw minnu ka baara nyèsinnen bë kalan ma, anw de fòlò ka baara don. An b'an seko bëe kè walasa baara in na taa nyè. Fòlò balikukalan tun bë "Shèfu de Zafu" de bolo. Sisan, lakolisow kuntigiw n'a bë f'u ma insipèkitèriw, lakolisow dirèkitèriw ani lakolikara-mògò, an y'a nyini bëe ka wuli k'i cèsiri walasa baara in na taa nyè. Anw bolo, lakolisow ni baliku-kalanbo bëe ye kelen ye, bawo kalan ma bò kalan na. I kalanna bamanakan na, walima larabukan, walima tubabukan, nin bëe ye kalan ye. An bë min nyini o ye kalan ye, bawo ni mògò min ma kalan, i tè bò dibi la, n'i dun ma bò dibi la, i tè kè fèn ye.

Nyininkali. E yèrèko, ko baara in

tù mògò keilen ka baara ye ; wele jumèn b'i fò ka nyèsin politikimogbw ni baarakèla tow ma walasa u b'i dèmè baara in na ?

Jaabi. Mògò bë se ka wele da tuma bëe, nka wele ye paniya de ye. An bë min fè, bëe k'i cèsiri walasa malidenw ; cèw ni musow, bëe k'a famu, ko n'an ma kalan, ka kalanbaliya kèlè, Mali tè se ka taa nyè. Nin kumakòrò ka dun, nka tinyè don. A bë fò ko sègèn b'an na, nin t'an bolo, nin fana t'an bolo. Fèn caman b'an bolo, nka an tè se ka nafa b'a la, bawo an ma kalan. Mogo wèrèw de b'a tulu bò, ka taa n'a ye bawo u kalannen don n'an ye. U bë ko caman dòn n'an ye. O dc kama ni malidenw bëe kalanna, k'u nyè yèlè, k'u jòyòrò fa, o tuma, Mali bë taa nyè.

Ni n ko malidenw, n bë politiki nyèmògòw ma, baaradaw nyèmògòw, musotònw nyèmògòw, denmisentònw nyèmògòw, dugutigiw ani dugumògòw bëe. O tuma, n'an bë wele min bila, o ye de bëe k'i cèsiri, k'an dèmè.

Mali y'a yèrètalèn, an ka nyèmògòw ke, ko kalanbaliya de ye jamana jugu fòlò ye. N nyè b'a la bii, n'an tora lakolikalan dòron na, an tèna se ka kalanbaliya bò jamana kònò. O de kama, baliku-kalan ka kan ka don a sen kòrò, k'a jukòromata walasa malidenw bëe na se ka kalan.

An jugu, kalanbaliya don.

Ni jugu b'i ka soda la, n'i ma wuli k'i cèsiri a bë bèn wa ?

An ka wuli k'an cèsiri walasa an na jugu in kèlè ka bò an da la. N'a bòra an de la, an bë min nyini Ala fè o ye ka nogòya don jamana kònò, ka Mali lataa nyè.

Asimoyi KEYITA
Balikukalan baara in
Bamako

KUMA KOROMAW

A' ye nyininkali in jaabi nyini.
Dugu dò kònò, u ye sen kura jò.
N'i bè sen in tigè, i bè mini-
ti naani de kè. Nka u y'a
jira ko mögò kana tèmèn a
fè, walasa ka mögò bali,
u ye kòlòsilikèla kelen
bila sen cèma, ale cè in
bè sunogò miniti fila kò-
ndo, ka kunun, ka miniti
fila k'a nyèna. Ni mòntò-
rò dira aw ma k'aw ka sen
in tigè aw bè fèerè jumèn
de kè ?

Jaabi :

I b'i jo sen in dala ka to k'i ka
mòntòrò file. Ni kòlòsilikèla ye
sunogò daminè, i bè yèlèn sen
kan sani miniti fila ka dafa, i
bè se kolosilikèla kérèfè sen
cèmancè la. I bè girin k'i nyè
sin i boyoro la. Cè k'i gèn
k'i ka segin. I b'i nyè yèlèma
ka sen to tigè.

Npugo DISA a bè KUWO
Konsegela Arondiseman na
Kucala fè.

Cèkòròba dò ko ne ma : n den, mu-
so naani be yen i kana u furu : A
fòlò ye jòn ye ? - Muso min ka
jan. A filanan, muso min jèlen bè,
pewu-pewu. A sabanan, muso min fin-
nen bè giri giri. A naaninan, muso
min i n'a ka surun. Ne k'a ma, cè-
kòròba, muso banna. Muso jumèn bè
yen tun ?

- Cèkòròba ko ne ma : "n den. Ni n
ko muso min ka jan, a jojan ko tè,
o kòrò ye muso min, n'i y'a furu
yòrò jan, o ko don. N'aw kèlèla
don min na, a b'a ka minènw ta ka
taa a ka so.

Filanen muso min ka surun. Surun-
ya ko tè. O kòrò ye muso min ka
surun i la, min ye balima furu ye.
N'aw kèlèla don min na, a b'e aw
ka balimaya tinyè.

A sabanan, muso min ka fin giri-
giri. Finya ko tè. Sègèn fin ko
don. Muso min ko don, sègèn b'a

Balikukalan Kanubaga
dò ka bo
NARENA mara la.

1 2 3 4 5 6

Sira dalenw

- 1 - Sokònòbagan don, a sogo bè dun
- 2 - Fèn don, n'a y'i kin i bè sa.
- 3 - Dabaa.
- 4 - Nonabila gansan don
- 5 - Ka teliya ka taa
- 6 - Nonabila gansanw don.

Sira jolenw

- 2 - Mogotogò don
- 3 - Don don, min bè kumbèn ni nisòndiya ye Mali kònò.
- 5 - Wulakònòbagan don, silamèw t'a sogo dun.

Nyètaa labo jèkulu

Labobaga jèkulu

Berehima DUNBUYA faso balikukalan nyèmogò.
goso kuntigiba.

Denis DUNYON, kanko nyinini bolofara nyèmogò.

JALO Fatumata KAMARA, balikukalan bolofara
nyèmogò.

DENBELE Sata JIRE, musow ladaamuli bolo-
fara nyèmogò.

Mamadu KEYITA, gafe dilan yorò nyèmogò.

Sèbènlabèn jèkulu

Nyèmogoba Berehima DUNBUYA

Nyèmogò dankanw JALO Fatumata KAMARA

Denba KONARE

Amidu KANUTE

Burema KOYITA

Dilanbagaw

Mahamadu A.MAYICA

Mamu DANTE

Mamadu KEYITA

NATALIYE DILANBAGAW NJ JA TALAW

Adama MARIKO

Amadu SANOGO

Burama Gariba SISE

JENSENBAGA

Dama Sanba JALO